

СЕКЦІЯ 5
Методи статистики та аналізу
в управлінні економічними процесами

Багрій Конон
к.е.н., доцент
Пастер Юлія
студентка

Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету
м. Чернівці

**ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА
ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРИ ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ**

Характерною ознакою будь-якого суб'єкта господарювання є велика увага керівників до стратегічних аспектів управління. Формування стратегічної поведінки суб'єкта господарювання полягає у визначенні напрямів розвитку, розробці системи заходів, за допомогою яких можна досягти бажаних цілей, а також в оцінці та контролі за реалізацією обраної стратегії.

Актуальність теми зумовлена тим, що в умовах ринкової конкуренції стратегічний аналіз стає невід'ємною частиною управлінської діяльності. Стратегічний аналіз дає змогу суб'єктам господарювання передбачити, як діяти далі, що потрібно змінити, як можна використати певні можливості чи переваги.

В умовах нестабільності зовнішнього середовища, перспективний аналіз є тим інструментом, за допомогою якого можна обґрунтувати перспективи розвитку суб'єкта господарювання. Для досягнення даної мети потрібно виявити тенденції та закономірності розвитку макроекономічного середовища, здійснювати прогнозування результатів господарської діяльності, розробити стратегічну і тактичну політику суб'єкта господарювання, здійснювати коригування перспективних та поточних планів відповідно до змін внутрішнього та зовнішнього середовища [1].

Аналіз зовнішнього середовища дає змогу суб'єкту господарювання спрогнозувати появу загроз та можливостей. Для дослідження зовнішнього середовища суб'єкта господарювання виділяють такі групи факторів: політика, економіка, технологія, ринок, міжнародне положення і соціальна поведінка. Аналіз внутрішнього середовища передбачає виявлення сильних і слабких

сторін. До внутрішнього середовища відноситься: виробництво, маркетинг, фінанси, персонал та організаційна культура підприємства. Для аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища використовують SWOT-аналіз за допомогою якого, при правильному виборі стратегії, загрози можна перетворити на можливості, а слабкі сторони на сильні сторони [2].

Особливостями стратегічного аналізу є його спрямованість на вибір конкретної стратегії поведінки суб'єкта господарювання з багатьох альтернатив і формування всієї системи стратегій поведінки, використання найбільш суттєвих індикаторів розвитку суб'єкта господарювання в майбутньому, які характеризують його стан, ефективність діяльності та конкурентоспроможність. Наприклад, трендовий аналіз допомагає на основі дослідження закономірностей і тенденцій зміни виявити найважливіші фактори і визначити динаміку обраних параметрів. За результатами трендового аналізу можна визначити умовне становище суб'єкта господарювання за умови, що у характері та спрямованості його діяльності не відбувається значних змін [3].

Наступними особливостями методики стратегічного аналізу є : імовірнісні оцінки майбутньої поведінки факторів, визначаючих кінцеві результати діяльності підприємства; широке застосування евристичних та економіко-математичних методів для прогнозування результатів діяльності в умовах повної або часткової невизначеності; використання методу сценаріїв, за допомогою якого оцінюються найбільш ймовірний хід розвитку подій і можливі наслідки прийнятих рішень. Тобто, для стратегічного аналізу використовується різноманітний методичний інструментарій аналізу, але його основу становлять методи прогнозування і методи оцінки чутливості економічних результатів до передбачуваних змін ситуації [1].

Для стратегічного аналізу діяльності суб'єкта господарювання найдоцільнішим та найрезультативнішим буде застосування таких методів:

- розрахунково-аналітичні (балансовий, нормативний, та ін.);
- графоаналітичні (екстраполяційні, сіткові, кореляції, трендів, та ін.);
- економіко-математичні (лінійного, нелінійного та динамічного програмування, теорії ігор, елімінування ін.);
- евристичні (метод експертних оцінок, метод сценаріїв, та ін.).

Також ефективним буде застосування таких прийомів, як статистичне спостереження, економічне групування, порівняння, вирахування середніх і відносних величин, індексів тощо. Дані прийоми відносяться до статистично-економічних методів. Статистичне спостереження проводиться з метою збору цифрових даних, вибіркового обстеження, анкетування тощо. Використання наступних прийомів призначене для аналізу зібраного матеріалу, встановлення закономірностей, виявлення темпів змін, резервів, певних чинників. За допомогою вищеназваних прийомів та методів керівник має змогу проаналізувати діяльність суб'єкта господарювання та прийняти певне управлінське рішення про те, як слід діяти далі, щоб досягти запланованих

результатів [4].

Розрахунково-аналітичні методи, при прийнятті управлінських рішень, дають змогу, на основі аналізу досягнутої величини прийнятого за базу показника та індексів його зміни в плановому періоді, розрахувати планову величину цього показника. Цей метод може використовуватись суб'єктом господарювання при плануванні суми прибутку та доходів, собівартості, ціни, потреби в основному та оборотному капіталі та ін.

До графоаналітичних методів належить метод екстраполяції, що полягає у вивченні сформованих у минулому та сьогоденні стійких тенденцій економічного розвитку та їх перенесення на майбутнє. Це дає змогу керівнику проаналізувати до яких результатів можна дійти в майбутньому, якщо діяти таким чином, як у попередніх роках та на основі цього прийняти управлінські рішення.

Головне призначення економіко-математичних методів – підготовка вхідної інформації та її первинна обробка з метою вивчення стану і закономірностей розвитку досліджуваних явищ і процесів. Наприклад, для аналізу впливу факторів на результати діяльності суб'єкта господарювання використовують методи елімінування. Даний метод передбачає застосування таких прийомів, як спосіб ланцюгових підстановок, абсолютні та відносні різниці, індексний та інтегральний методи [5].

Евристичні методи використовуються для прогнозування стану об'єкта в умовах часткової або повної невизначеності. Головним джерелом отримання необхідних відомостей служить інтелектуальний потенціал професіоналів, які працюють в певних сферах науки та бізнесу [1].

Отже, стратегічний аналіз діяльності суб'єкта господарювання є необхідним при прийнятті управлінських рішень, оскільки виявлення тенденцій та перспектив розвитку, визначення можливостей та загроз є основою вироблення стратегічної політики підприємства, яка спрямована на досягнення цілей. Своєчасний і глибокий аналіз діяльності суб'єкта господарювання сприятиме досягненню бажаних результатів найбільш ефективними способами.

Список використаних джерел

1. Сіменко, І. В. Поняття, завдання та основні особливості перспективного аналізу [Електронний ресурс] / І. В. Сіменко. – Режим доступу : http://sites.znu.edu.ua/bank/public_files/2013/04/16/8281_1366375868_konsp_lek_agd.pdf
2. Демиденко, С. Л. Особливості стратегічного аналізу середовища підприємства [Електронний ресурс] / С. Л. Демиденко . – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4290>
3. Мних, Є. В. Види економічного аналізу [Електронний ресурс] / Є. В. Мних. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1514020541855/ekonomika/vidi_ekonomichnogo_analizu

4. Саєнко, М. Г. Поняття про стратегічний аналіз і його методи [Електронний ресурс] / М. Г. Саєнко. – Режим доступу : <http://buklib.net/books/24435/>

5. Економіко-математичні методи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://studopedia.su/7_50723_ekonomiko-matematichni-metodi.html

Барило Вікторія

студентка

Науковий керівник: к.е.н. Зеленський А.В.

Кам'янець-Подільський ННІ Університету ДФС України
м. Кам'янець-Подільський

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ МАТЕМАТИЧНОЇ СТАТИСТИКИ В УПРАВЛІННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ

Використання методів математичної статистики в управлінні дає змогу оцінити підприємницькі та фінансові ризики, створити умови для підвищення ефективності виробництва на основі вірогідності оцінки стану і можливостей різних сфер діяльності, своєчасного визначення тенденцій, прогнозування їх розвитку, обґрунтування напрямів соціально-економічної політики, оцінки результатів реформування та функціонування ринкових відносин.

Комплексний статистико-економічний аналіз процесу відтворення – необхідний елемент і одна з найважливіших функцій управління. Він є передумовою ефективного менеджменту і має бути складовою частиною управлінської діяльності на всіх рівнях – від підприємств і їх внутрігосподарських формувань до органів державного управління. Переорієнтація національної економіки на ринок обумовлює посилення ролі економіко-статистичного аналізу в першу чергу на макrorівні – на рівні окремих суб'єктів господарювання і їх структурних підрозділів, оскільки ці низові ланки, незалежно від форм власності і господарювання, становлять основу ринкової економіки.

Разом з тим, зростає значення макроекономічного аналізу за ходом виконання національних програм соціально-економічного розвитку України, її регіонів та видів економічної діяльності. На думку академіка А. Чухна, сучасна економіка пов'язана з виникненням і дією якісно нових факторів, якими є інформація і знання [1, с.4].

В умовах інтенсивного зростання обсягів економічної інформації, прискореної амортизації і швидкого оновлення наукових знань виникає потреба удосконалення методології економічного аналізу, зокрема активного використання методів математичної статистики, як статистичних порівнянь та